

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

PANORAMA DE LA PREMPSA BARCELONINA

La redacció del «Brusi»

CRONICA

Ja ho deu saber be prou, Doctor Robert: Jerusalem y 'l Calvari son vehíns.

Si no vaig errat de comptes van mediar cinch días desde la entrada gloriosa y triunfal del Salvador á Jerusalem, á l'escena cruenta de la séva crucifixió en la montanya de las calaveras; ab poca diferencia 'l mateix espay de temps transcorregut entre la sessió municipal del divendres de Passió y la sessió municipal del dimecres Sant.

Y ja ho ha vist: els mateixos qu' en aquella l'acclamavan agitant palmas y llorers, dels tronchs dels llorers y de las palmas n' han fet bastons, y ab ells l' assotan sense pietat ni misericordia.

Ara, si encare li queda temps y humor, vosté que ab tanta competencia cultiva 'ls estudis antropológichs, comensi á pendre nous datos, ja que á tret de má tants modelos se li ofereixen, respecte á las closcas predominants no á Catalunya, que aixó ja va posarho en clar en la séva conferencia del Ateneo, sino entre las maynadas catalanistas, las quals cada día vaig convencentme mes de que constitueixen una verdadera especialitat.

Jo no puch acabarme de que sigan *mesaticéfalos*, es á dir, una mescia de *braquicéfalos* y *dolicocéfalos* en proporcions equilibradas; aixís serán, conforme vosté va dir en la referida conferencia, la gran majoria dels cataláns; pero 'm resisteixo á creure que pugan ser compresos en tan ventatjosa classificació una bona part dels catalanistas ó á lo menos els que mes rebullen y s' agitan.

Precisament l' aplom y la serenitat, qualitats propias de la nostra rassa *mesaticéfala* es lo que 'ls fá mes falta, si hem de jutjar per la excessiva impresionabilitat que solen revelar en tots los seus actes. Será, donchs precis inventar per ells una classificació especial. ¿No li sembla, ilustre doctor, que ab ells deuria formarse un grupo de *fumicéfalos*?

—Fumi ¿qué?—preguntará algú sens dupte.

Diguemho en catalá, perque tothom, inclús ells mateixos, ens pugan entendre. *Fumicéfalos*=Caps de fum.

— Merescut se tenen aquest títul, per dret propi, desde 'l día en que va arribar á Barcelona el nomenbrament d' arcalde extés á favor de vosté, ilustre doctor.

¿Ha vist may una bomba aerostática que s' infi y s' enlayri mes depressa qu' ells tan bon punt el van veure batlle de aquest poble?

Ni tant sols atinavan en que no eran ells, sino 'l govern de Madrit qui l' havia nombrat.

¿Quíns motíus tenfan donchs, per atribuirse una victoria sense lluyta?

Jo no sé pas que vosté hagués contret ab ells compromís de cap mena. Partidari de una descentralisació que no alteri l' unitat d' Espanya, va declararse desde bon principi, y aixó no 'ls donava cap dret pera considerarlo com un adepte á las sévas solucións mes ó menos radicals. Y ab tot y aixó van creure's autorisats pera imaginarse que l' havían ficat dintre de la barqueta de la seva bomba, y que se l' enduyan enlayre, enlayre, fins á la regió dels núvols ahont s' estufan las sevas ilusións.

Com á partidari de la moralitat, cap dret tenían tampoch á volguerlo monopolisar, ja que l' afany moralisador no es patrimoni excludiu de cap partit, ni de cap agrupació, sino un sentiment molt viu, de la immensa majoria dels ciutadans de Barcelona.

Peró 'ls catalanistas no 's contentavan ab que vosté tingués aspiracións moralisadoras, era precis que se subjectés á la pauta qu' ells li trassessin. Sols aixís estavan disposats á apoyarlo. *E si non, non.*

Segons el seu modo de veure, lo que convenia avants que tot era celebrar molts sessions corejadas com la del divendres de Passió. La missió del arcalde era únicament la d' encendre 'l foch, qu' ells ja 's cuidarian de ventarlo. Mes que arcalde volían que sigués una especie de domador de fieras, confiantlos á n' ells l' encárrech de guardarli las espalllas.

En una paraula: per tenirlos entussiasmats lo que havia de fer vosté, Doctor Robert, era invitarlos á reunir-se cada día, á entrada de fosch, á la Plassa de Sant Jaume, tirantlos diariament un regidor desde la balconada, com qui tira una piltrafa á una gabia de lleóns. Aixís, ab un mes y uns quants días hauría netejat per complert la Casa gran, posantsé en condicións d' empendres sense entrebanchs ni destorps la tasca moralisadora.

***

Vosté, Doctor Robert, no va fer aixó, y ara s' ho paga.

Al contrari: vosté va rectificar conceptes equivocats, atribuhint á qui era degut, el mérit de haver posat esmena á certs abusos de la beneficencia, y aixó ja no li perdonan.

Va dir vosté, que no acceptava 'l carácter de certes manifestacions ruidosas, y aixó 'ls va treure de fegó.

Va deixar entreveure que per moralisar l' administració creya poder contar ab los actuals regidors... y al arribar aquí ja van perdre l' oremus... perque vosté 'ls va esquinsar la bomba.

De aquella bomba inflada que tant s' havia enlayrat, el fum va fugirne... y mirila, ja la té á terra mústiga y pansida. Tan gran, tan inmens va ser l' aclaparament dels catalanistas, que ab una mica mes la *Veü de Catalunya* s' aboca al Pirineu y crida:

—*Mussiús*: asistencia!... En Robert ens ha en-

ganyat... Ja no tenim remey.... Vinguinnos á conquistar!...

Vaja, Doctor: ab franquesa: homes que s' inflan y 's desinflan ab tanta facilitat ¿son ó no son *fumicéfalos*?

**

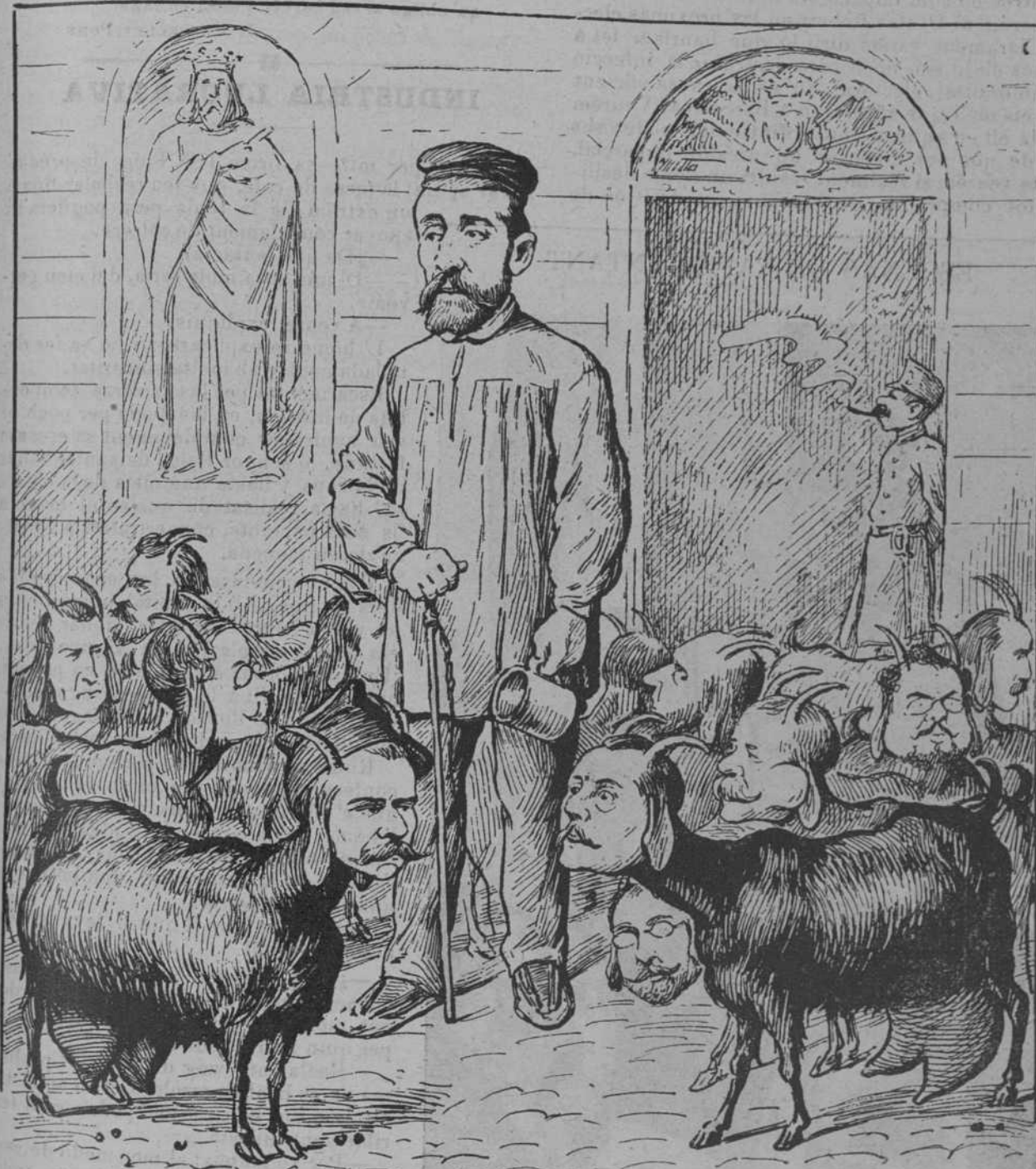
Y ara consti que relato fets. No sé, apreciable Doctor, si jo al lloch de vosté hauría fet las declaraciones aquellas de la sessió del dimecres de senmana santa, y principalment la tercera, ó siga la que 's refereix al concurs dels regidors actuals, per empedre l' obra de moralitat. Pero no perque opini que son poch convenientes y menos hábils encare, considero que ab ellas no mes haja donat motiu als catalanistas pera fugir del seu costat, en massa, y fent escarafalls, talment com se fuig de la vora de un leprós.

Si ells creuhen que hi ha regidors lladres que mereixen anar á presiri, citin fets concrets y precisos, y sols llavors, si vosté, Doctor Robert, coneixentlos, s' abtingués de depurarlos, sería digne del despreci de totas las personas honradas, catalanistas y no catalanistas.

Que á la Casa Gran s' han comés grans despilfarrs tothom ho sab. Avants del cambi d' arcalde n' hi havia de amanit un de molt gros, el de las ayguas de Garraf, que, segons els plans de la secció facultativa patrocinats per alguns individuos de la comissió de Foment, havia de reportar, si no recordo mal, vuit milions de pessetas, *limpias de polvo y paja*, á D. Eussebi Güell, personatge altament caracterisat dintre del catalanisme.

Per una, dugas y hasta tres vegadas L' ESQUELLA va ficar los dits á la boca, tant á *La Renaixen-*

LO REMAT MUNICIPAL

¡Ay Bartomeu; ab un bestia tan rebregat, em sembla que faréu el negoci de 'n Robert ab las cabras!

sa com a *La Veu de Catalunya*, y aquesta es l' hora que ningú coneix encare l' opinió que sobre aquest negoci professan els dos periódichs que's tenen per tan gelosos defensors dels interessos de la ciutat.

¿Per qué no fer pel Doctor Robert el petit sacrifici de la discreció, quan venen fent per D. Eussebi Güell el gran sacrifici del silenci?

Y al arribar aquí, volém que quedi ben sentat que al posar en solfa als *fumicéfalos*, no preteném defensar al arcalde a tot event. La nostra situació es avuy enterament igual a la que varem pendre, fa quinze dias al dirigirli la *carta oberta*. Estém en una actitud merament espectant, que 'ns obliga a fer menos cas de las paraulas que dels actes.

Lo que 'n diuhen alguns la palinodia del Doctor Robert pot ser un rasgo de caballerositat, pot ser una equivocació, pot ser un' altra cosa.

Nosaltres no som impacients ni frenétichs; nosaltres esperém al Doctor Robert en las próximas elecciones. Clarament varem dirli lo que hauríam fet a trobarnos en lo seu lloch pera destruir la infecció de la immoralitat electoral, qu' es la causa eficient de tots els mals que afligeixen a Barcelona. Veurém lo que fa ell en aquest sentit, dintre dels poderosos medis de que pot disposar un arcalde imparcial. Prompte veurém si realment resulta un home deslli-gat de tot compromís de banderia, y desitjós de

ESCENAS DE CAFÉ-CANTANT

Los abonats de cada tarde.

quedar davant d' Espanya entera com un verdader modelo de *mesaticéfalos*.

P. DEL O.

UN ARTISTA

SONET

De ser un bon pintor te gran mania,
del que ven s' enamora, tot li agrada,
y per tot clavaria pinzellada
ja fos un bosch, un riu ó una masia.

Sa casa es casi bé una drogueria,
la te ab molt desconcert, mal arreglada,
aquí te un tros de fusta mitj pintada,
colors per tot arreu y porqueria.

Ell es primet y de estatura alteta,
vesteix una levita bastant bruta,
y el fa ser molt simpátich, sens disputa,
els quatre pels contats de la barbata.

Sota el barret uns cabells llarchs amaga...
qu' obliga al seu barber a estar en vaga.

J. CASTELLET PONT

INDUSTRIA LUCRATIVA

—¿Está per mi?—va dirme 'l Sr. Puig, després d' haver apurat la tassa de café, que feu resbalar fins a un extrém de la taula pera poguers'hi apoyar cómodament de còlzers.

—¿De qué 's tracta?

—D' una cosa molt seria, del meu per-venir.

—A veure, expliquis.

L' home va explicar-se y ho va fer detalladament y ab molta sinceritat.

Escarmentat per las darreras tempestats de la *bolsa*, en las quals per poch hi veu naufragar completament sa escassa fortuna, lo senyor Puig, deixantse tallar de la capa y hasta una mica de la camisa, havia realisat de qualsevol manera 'ls seus paperots, convertintlos a corre-cuyta en moneda.

Y aquí comensavan los seus verja-ders apuros. Ab lo capital improductu no podia viure. Pera ferli donar rédits era precis emplearlo en alguna cosa. ¿En qué? Tornar a enredarse en papers, nisomiarho. Si a la primera bugada havia perdut un llenzol, a la segona era possible que's quedés sense roba blanca.

Rumiant rumiant —perque, segons confessava, desde que obría 'ls ulls fins que s' adormía no pensava en res més— l' home havia concebut l' idea d' establrise, obrint, ab los pochos quartets, salvats de la catástrofe, una botiga de qualsevol industria.

Aquest punt era 'l que li feya acudir al meu consell.

—¿De qué li sembla que podria plan-tarme, ab probabilitats d' éxit?... Hi donat moltes voltas al assumpto y no sé per quin ram decidir-me.

—Realment—vaig dirli jo,—'l proble-ma no es fácil de resoldre, y en aquestas alturas, una equivocació podria serli terriblement funesta....

—Per xó mateix: al meu modo de veu-re, tota la gracia consisteix en endavinar un negoci que 'm convingui, per-

que si l' erro, á la meua edat y ab els escassos elements ab que conto, ja puch encaminarme á l' Hospici sense entretenirme pél camí. —

Parlava ab tan ingenua resignació, que la situació d' aquell home va interessarme.

—¿De qué sab fer vosté?—vaig preguntarli.

—Dé rés: únicament me sento ab aptitud pera vendre, per negociar á la menuda.... ¿Sab que havia pensat? Posar una botigueta de robas.

—Mala ocasió.... ¿Precisament ara que la gent aviat anirà despullada?

—¿Y si obrís una papelería?

—¿Tampoch! Recordis de lo que ha dit: no s' enredi ab *papers*, siguin de la clase que siguin.

—Y donchs ¿qué haig de fer, pobre de mi?

De prompte va acudir-me una idea salvadora, l' idea que l' senyor Puig buscava inútilment feya tants dias.

—¿Ja li he trobat!—vaig exclamar, verdaderament satisfet de la meua inspiració:—ja tinch lo que vosté necessita.

—¿Qu' es?

—Plantar una tenda d' adroguer.

Lo senyor Puig va mirarme ab posat de desconfiansa.

—¿D' adroguer? ... Observi que n' hi ha moltes, miri que al ensanxe en cada quatre xanfrans s' hi veuhen quatre droguerías....

—No hi vol dir res: á pesar d' havern'hi tantas, totes se sostenen, y encare que no fos aixís, la que vosté planti, no sols s' aguantará millor que cap, sino que prosperará y acabarà per fer fortuna....—

Lo meu interlocutor obría uns ulls com unas portaladas, no sapiguent si créurem ó enviarme á passeig; pero jo aparentant no compendre'ls seus duptes, vaig anar desenvolupant lo meu pensament.

—Pera governar sabiament una botiga d' adroguer, no s' necessita altra cosa que un xiquet de filosofia. ¿Quíns son, per vosté, 'ls parroquians, els més poderosos parroquians d' aquests establiments?

—Las criadas.

—Perfectament. Partint d' aquest principi, l' adroguer que logri apoderarse de las criadas, té ja la fortuna feta, ¿no es cert?

—Ben segur que sí.... pero ¿cóm se consegueix aixó?

—Practicant en gran escala 'l sistema introduhit avuy día pels adroguers, pero perfeccionat, completat, arrodonit, adornat ab tots els detalls que la experiencia aconsella.

—Perfeccionat.... completat.... arrodonit!.... Si no té la bondat d' explicarm'ho d' un modo mes clar....

—Tant clar, que un cop explicat no li quedarà ni 'l menor dupte del éxit. Article primer: en el lloch ahont millor li sembli, obra una botiga d' adroguer gran, clara, espayosa.

—Suposém que ja está oberta. Segon article...

—Compra un piano de manubri, 'l coloca al mitj de la botiga, y vosté en persona s' cuyda de tocarlo contínuament.

—Ja estich tocantlo.

—Convida á tots els soldats libres de servey á que vinguin á passar el día á la porta de casa séva.

—Ja están convidats.

—Ompla tot un aparador de regalos de totes classes, destinats á las criadas que fassin més gasto....

—Donem l' aparador per omplert.

—Y munta un tocador en un recó, ahont la clientela pugá arreglar-se 'l monyo, empolvarse la cara y tirarse quatre gotas d' essencia pél damunt.

—Y fet aixó que succehirá?

—¿Qué? Vosté toca que toca polcas y americanas, las criadas balla que balla ab els soldats de re-

ENTRE PUNTADA Y PUNTADA

—Si 'l fer de ministre fos tan ben pagat con el fer calsetets, de segur que no hi hauría tants aficionats.

FILOSOFANT

—Ja es extrany que sobre l' herba no hi hajin posat cap contribució encare!....

puesto, los regalos prodigantse y 'l pentinador ben provehit.... veurá com no s' entenderá de feyna y com els seus calaixos no podrán dar l' abast al di-

luvi de monedas que en ells caurà continuament.
—Pero bé—va murmurar lo senyor Puig, contemplantme ab uns ulls embadalits;—per més ca-laix que fassi com podré compensarlo 'l gasto que 'm reportará 'l piano, y 'ls regalos y 'l tocador y 'l sosteniment dels soldats de tanda?

—¿Cóm?... Venent los articles més inferiors que existeixen; donant terra per sucre, pedras per xacolata, vimets per macarrons, palla per fideus, y dimonis y diables y tot lo que vulgui. La qüestió es que lo que de compra li costi un, pugui véndreho per déu.

—Tot aixó serfa molt bonich, pero vosté no pensa ab una cosa.

—¿Quína?

—Que si 'm dedico á despatxar articles de tan detestable calitat, ningú vindrá á comprarmen.

—¡Ah! En quant á aixó, estigui tranquil: mentres vosté dongui ball diari, y tingui bona provisió de soldats per sostenir lo festeig, y l'aparador dels re-

galos fassi goig, ja pot vendre... mal sigui veneno: no li faltará parroquia.

—¿Pero no comprén que 'ls amos dirán que 'ls meus géneros sont dolents?

—¿Els amos?... ¡Pobrets!... Ja 's cuydarán las criadas de demostrarlos qu' en lloch despatxan articles tan fins y delicats com els de la séva botiga!...—

Lo senyor Puig va dirme que s'ho pensaría, y 'm va semblar bastant convensut.

Si ho farà ó no ho farà, no ho sé; pero sigui com vulgui, tinch la pretensió de creure que una tenda montada ab arreglo al meu pensament havia de donar grans resultats.

A. MARCH.

ÍNTIMA

—T' estimo ab frenessi, vaig dirli un dia,
y en proba d' eix amor quelcom te guardo
que ditxosa 't farà, joh sí, ditxosa,
si igual que jo á n' á tú, tú á mí m' estimas.

Aixó que 't vull donar l' amor entranya
més pur y més fervent que may se vegi,
si no s' ha dat encare á un altra dona
que no siga la mare ó la germana.

Si 'm portás ver amor, amorosida
rebrás com dó del cel lo que 't prometo,
(puig qu' es lo que més vol lo cor que estima)
per, com proba d' amor després tornarm'ho,
donantme un goig tan gran é incomparable
com 'l que jo 't daré al ferte'n entrega,
quedant, un cop de nou torna't me l' hakis,
de la dolsura seva anyoradissa,
y jo per fer que l' anyoransa 't fugi
t' ho donaré altre cop, y tú altra volta
m' ho tornarás á dar, y cada dia
farém el cambi mil y mil vegadas,
y aixó anant fent de jorn en jorn, al últim
haurá transeorregut la vida nostra.

Acóstat, amor méu, que vaig á dirtho....
....un xiquet mes.... Y tremolant venia,
y quan prop la tinguí, en sos llabis rojos
mitj tremolant un bes vareig posarhi.

ANGEL MIRÓ QUÍM.

UN NOU PA

Teníam fins ara 'l pa de Viena, 'l pa de Valls, el pa de barret y 'l pa de crostons....

Ultimament se 'n ha inventat un altre: el pa de Sant Antoni.

Ja té rahó «el popular sainetero:»

*Hoy las ciencias adelantan
que es una barbaridad.*

Las ciencias.... y la fabricació de pa.

¡Pa de Sant Antoni!...
¿Quína classe de pa será aquest?

L' origen del article es francés, com totas las cosas de fantasia.

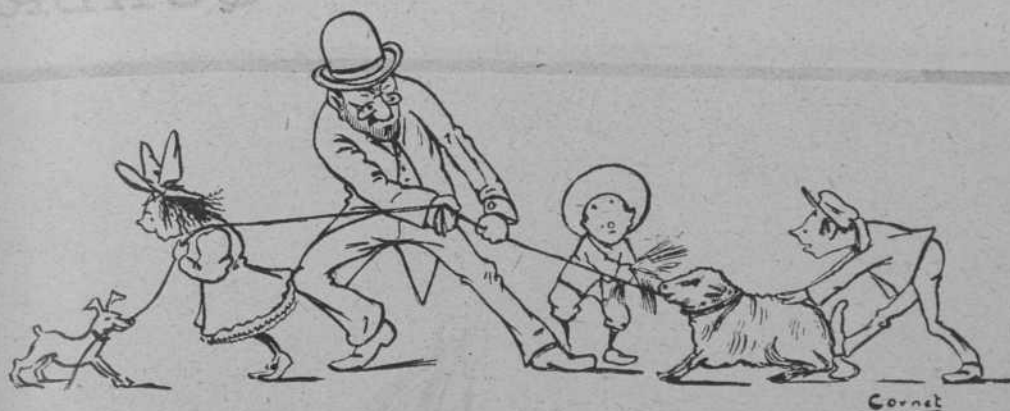
Era á Tolon. Una senyoreta, propietaria d' una botiga, al tornar á casa seva s adoná de que havia perdut la clau. Crida á un ma-

ÚLTIMS TOCHS

Lo brillant á la corbata,
lo barret ab bon cayent,
quatre gotetas d' essencia....
y al Liceo falta gent.

LA PRIMERA SORTIDA

—No vol caminar...
¡quín bé més catxassa!

nyá, compareix aquest ab un manat de claus, y per mes que proba y reprobá, cap d'ellas logra moure'l pany.

—Sant Antoni,—crida llavors la senyoreta—si fas que 'l pany se m' obri, 't prometo tres lliuras de pa.

Encare que la prometensa, com se veu, no era gayre espiritual, Sant Antoni escoltá á la botiguera, y la primera clau que 'l manyá torná á ficar al pany obrí la porta immediatament com si tota la vida no hagués fet altra cosa.

Y aixís quedá fundat lo pa de Sant Antoni, ó al menos aixís ho explica 'l periódich d' ahont trech aquesta divertida historieta.

Comensada la...—anava á dir la broma—comensada la cosa, l' inventora del pa determiná no aturarse al primer esglahó, y recordant segurament que posada á pastar no venía d' un pa mes ó menos, encare que 'l pa que feya fos com unas hostias, llimá y perfeccioná l' invent, fins que lográ pòs-sarlo á l' altura dels pans mes famosos y mes nutritius.

D' aquell pany, d' aquella clau y d' aquell miracle—que miracle es que un manyá badoch, fins á la segona vegada no s' adongui de que una clau obra perfectament un pany,—n' ha sortit una combinació mercantil-reiligiosa, tan original com útil... als seus inventors.

Sant Antoni ha quedat convertit en advocat dels que han perdut alguna cosa. (No sé si la vergonya també hi va compresa.) La operació 's practica del modo següent: al peu de l' imatge hi ha dugas caixetas; en l' una s' hi deposita la quantitat que 'l devot destina á l' operació; en l' altra un paperet, una especie de telefonema dirigit al Sant: «Perque 'm fassis tornar á recuperar tal ó qual cosa que vaig perdre l' altre día, sis ralets.»

Vostés depositan quartos y paperet, y deixan que rodi la bola. Podrá ser que l' objecte perdut lo trobin ó no; pero lo qu' es dels quartos depositats en la caixa segona, ja se 'n poden despedir: no 'ls veurán may mes.

¿Qué se 'n fa d' aquests dinerets?

Segons los directors del tinglado, la recaudació 's destina á comprar pa pels pobres.

Pero segons un periódich de Figueras, los quartos que allí s' arreplegan serveixen per mantenir á uns quants fulanos qu' estudian per capellá...

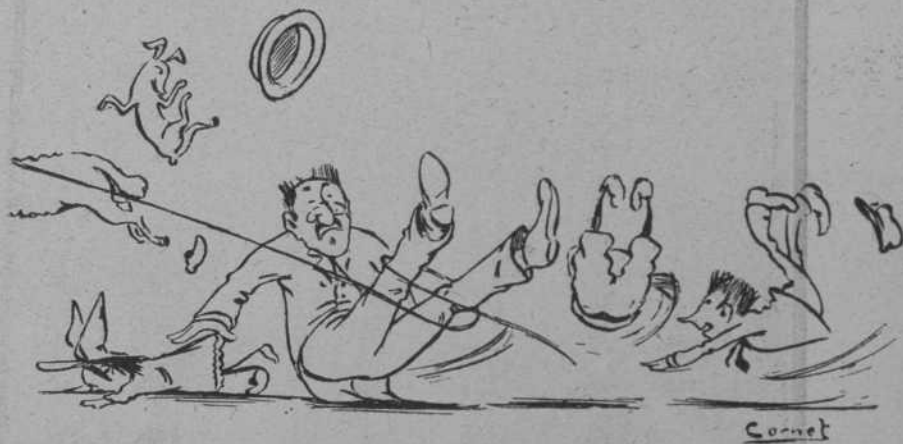
¡Aném!... Ara hi caych.

Ja sabém de quí-na classe es lo famos pa inventat per la botiguera de Tolón. Es pa de barra, de moltíssima barra.

MATIAS BONAFFÉ.

A UNA VEHINA

Ab la més sana intenció li aconsello, ma vehina, deixi d' un cop el piano, las pessas y melodias,

—¡Sant March, santa Creul...
¡Entre poch y massal!

que no 's va inventá 'l teclat pera sas manetas finas, puig ab dos anys que la sento no ha progressat gens ni mica, molt al contrari, hasta observo qu' ho fá pitjor cada dia.

Quan toca *La Tempestat* alló sí que m' amohina, perque es *Tempestat* li juro ab totas las campanillas.

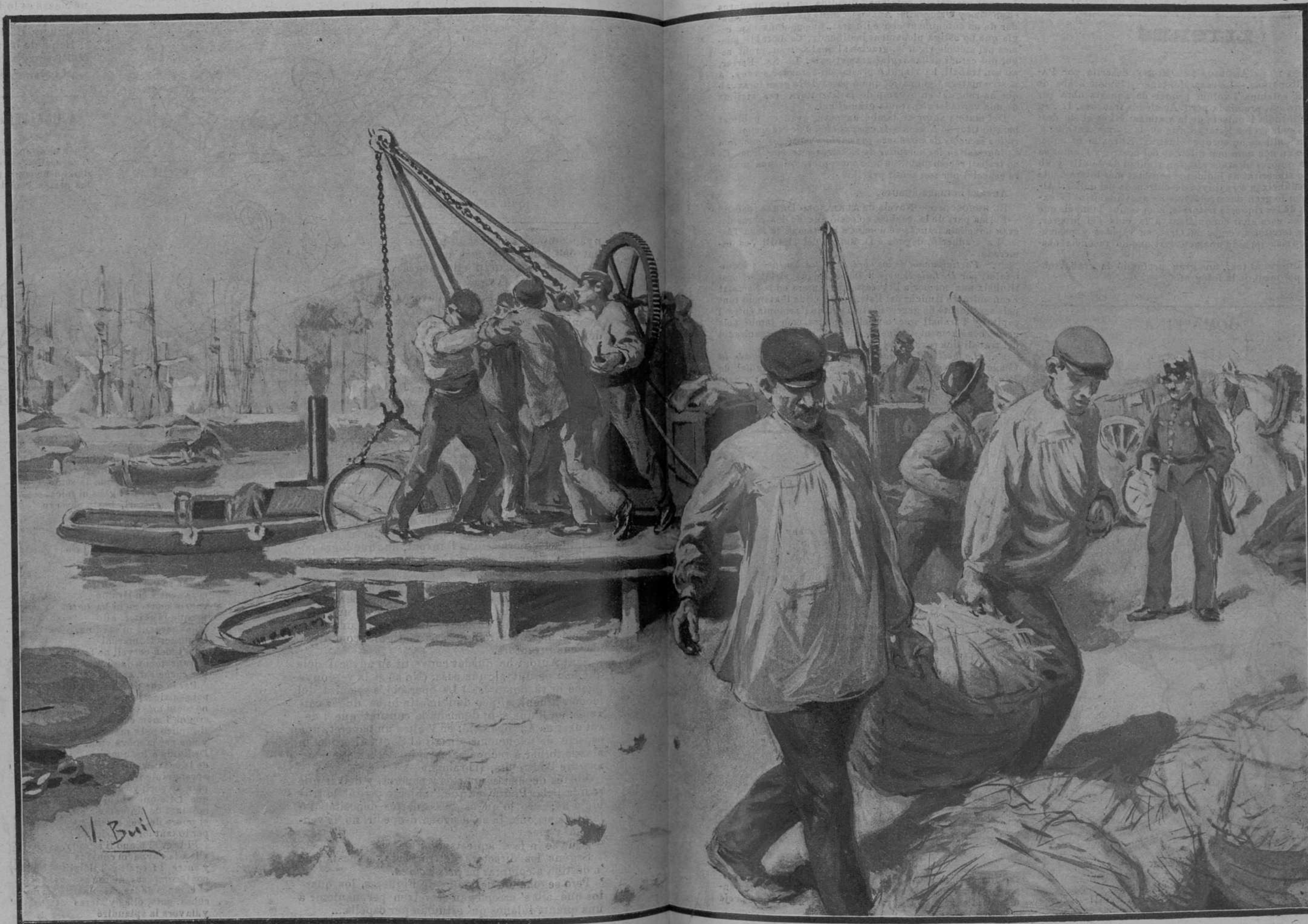
La sardana de *Garin*, qu' es sa pessa favorita, si la sentís en Bretón cauria mort, no hi ha tu tia perque la vritat, alló no es sardana ni sardina, es un soroll infernal que 'l meu cervell ne fa micas, y francament, ja ni guanyo per cachets d' antipirina.

Per lo que més vosté vulga, pel seu xicot, si es que 'n tinga, no toqui més el piano cregui 'l meu concell, vehina, li suplico pels meus nervis y fins per la meva vida.

Dediquis á los quefers de la casa, á surgir mitjas, aprengui de fé escudella, peix ab such y carn rostida, que 'l día que vosté 's casi no viurá de sinfonias el pobre del seu marit, per lo tant fora musicas.

Si tant el piano li agrada, allí á la cuyna 'm convida y entre 'l fregall y 'l lleixiu pot tocar pessas distintas al compás de las cassolas copas, gots, ollas y xicras y llavors la aplaudiré

QUADROS VIUS (per V. Buil.)

Los que traballan

com se fá á una gran artista,
puig la milló art per la dona
es la casa y la familia.

M. CONILL DE BOSCH.

LLIBRES

LA VIDA EN LA AMÉRICA DEL NORTE, descrita por PABLO DE ROUSIERS.—La casa Montaner y Simón acaba de donar á l' estampa l' volúm primer de aquesta obra per demés curiosa, premiada per l' Academia francesa. Lo séu títul compendia l' objecte de la mateixa: tal es el de descriure la vida en los Estats Units en la forma en que s' ofereix als ulls de un europeu il·lustrat. Es realment aquella nació un nou mon ben diferent del nostre, y l' autor se complau en presentarnos ab gran riquesa de detalls y ab laudable sinceritat de judici sos aspectes mes interessants que 's reduheixen á la lluyta desenfrenada pel dollar. Aixís veyém lo gran desenvollop que ha anat adquirint la explotació de las riquesas naturals, com també 'ls medis que s' emplean pera anar conquistant á la vida del progrés, los grans territoris verges del Oest, en rápidas y pasmosas improvisacions de una activitat que no reconeix obstacles.

Dona interés al text, una gran profusió de grabats obtinguts per medi de la fotografia.

GOMA FINA

—En lo mon ben educat
es lleig y cursi 'l sé exacte:
vés, no més han fet un acte....
¡Crech que hi vingut massa aviat!

GRAMÁTICA CATALANA, segons los principis que informa la Gramática histórica per IGNASI FERRER Y CARRIÓ.—Conegut es de sobra l' autor de aquest estudi en nostres circuls literaris, per la serietat ab que cultiva la filologia. La seva gramática catalana, dividida en tres quaderns (Fonética y Ortografía; Analogia; Sintaxis) es un fruyt madur de un enteniment clar é il·lustrat, que no dona cap regla que no estiga plenament justificada. Es notable además pel método rigurós, gracias al qual se treu profit segur del estudi de las reglas gramaticals. Lo Sr. Ferrer, ab son treball, ha vingut á prestar un verdader servey, á nostre matern llenguatge, que á pesar de la gran forsa ab que ha rebrotat en lo camp de la literatura, era victima de una verdadera anarquía gramatical.

Del mateix autor es també un petit quadern publicat baix lo títul de *Nociones de composición ó de redacción para las escuelas de enseñanza primaria y para los que han de ingresar en los normales de maestros y de maestras*. Es un treball recomenable en tots conceptes, y de una manera especial per son sentit práctic.

ALTRES LLIBRES REBUTS.

EL HORÓSCOPO.—Novela de ALEJANDRO DUMAS (padre.)—Forma part de la copiosa colecció que de las obras del gran novelista francés vé donant á l' estampa la casa Tasso. La traducció, deguda á D. Rafael del Castillo, es esmerada.

Participación de los obreros en los beneficios industriales, por D. Luis Rouviere, ingeniero industrial.—Constituheix una memoria llegida temps enrera en la Societat Económica de Amichs del País, y que crida l' atenció tant pels sentiments de generositat en pro de l' armonia entre 'l capital y 'l treball que tota ella respira, com també pels grans coneixements económichs relatius á l' organizació del treball que revela en lo seu autor.

Lo ball del carrer del Sol ó ja s' ha promés la Conxa, sainete en un acte y quatre quadros, original de Pau Griera y Cruz, música del mestre J. Masllovet y Sanmiquel.—Sigué estrenat en lo Teatro Euterpe de Sabadell, lo 8 de octubre de 1898.

RATA SABIA.

LO DEJUNI

Per aquell rich que s' atipa
tot l' any fins á reventá;
pe'l que may content está
si no pot omplir la tripa,
sens' pensá' ab son neci afany
que, menjant de tal manera,
per fi, tanta fartanera
li pot fer molt y molt dany,
per aquell, ben cla ho dich jo:
—Lo dejuni n' es molt bó.

Mes pe'l pobre que treballa
sens' guanyar per l' aliment
necessari á son sustent,
puig de gana fins badalla;
pe'l que 's veu sempre exposat
á caure, ¡traydora sort!
á las portas de la mort
per la gran debilitat;
per aquest, ho dich ben alt:
—¡Lo dejuni es un gran mal!

FRANCISCO LLENAS.

LICEO

S' ha inaugurat ab gran brillantés la temporada de primavera. La espayosa sala estava la nit del diumenje espléndidament concorreguda, y *La Bohème* de 'n Puccini se veje

UN DÍA DE PLUJA

Ó LA LLIBERTAT D' ENSENYANSA

novament sancionada per l'aplauso y l'entusiasme dels filarmònichs.

La batuta impetuosa y brillantadora del mestre Mugno prestá nova vida á la simpática partitura, atrayent la atenció del públich sobre alguns passatjes que l'any anterior havian passat poch menos que desconeguts. Tal succehi en tot l'acte segón, qual escena final tingué de repetir-se. Lo treball artístich del mestre podrà discutirse per l'excés de relleu y de colorit que prodiga; pero fora una injusticia negarli qu' es fill de un temperament fort, de una inteligencia dominadora y de un coneixement perfecte del gust de la majoria del públich.

Reaparegué en la part de Rodolfo, el deliciós tenor Bonci, en tot l' esclat de la joventut y en tota la frescor de sa veu ben timbrada y dúctil. La opinió dels *gourmets* era unánime: está millor avuy qu' en la temporada anterior. Desde l' *reconto*, cantat de una manera assombrosa, se 'n emportá fins al final l' admiració del públich. També era unánime la creencia de que es impossible que puga sentir-se cap altre Rodolfo com ell.

La Sra. Savelli nova á Barcelona, cantá l' paper de Mimi. Molt l' ajuda la figura y es además intelligent. No obstant sa veu, en alguns passatjes peca per falta de flexibilitat, y aixó feu que no pogués eclipsar el bon recort de sa predecesora, la incomparable Storch. Alcanzá aplausos merescuts en los duos ab lo tenor, y revelá constantment ser una artista de porvenir.

Bé, pero bé de veras la tiple Martelli, que feu una creació del difícil paper de Musette. Gracias á l' expontaneitat dels seus medis lo mateix com á cantant que com actriu se pot dir que per primera vegada poguerem apreciar tota la intenció ab qu' en Puccini va donar vida á un tipo de unas condicions tan especials. A la Martelli 's deu en molta part l' éxit brillant que ha tingut aquesta vegada l' acte segón de l' obra.

Del paper de Marcello n' estigué encarregat el Sr. Sotolana, que fa gala de la seva experiencia escénica. Ell y 'ls Srs. Viole y Cromberg completaren dignament aquella agradable quatreta de bohemis, sobre la qual gira la acció del drama.

Tant l' orquesta com els coros realisaren un treball segur y ben ajustat, contribuint á que la primera funció de la temporada de primavera, sigués un motiu de satisfacció lo mateix per tots los elements artístichs que hi prengueren part, com pel públich en general, per qui l' éxit franch y complet de *La Boheme*, li semblá una verdadera Pasqua de Ressurrecció.

CATALUNYA

Lo sainete *Amor engendra desdichas ó el guapo y el feo y verduleras honradas* (¡Gracias á Deu que hi acabat!), no desmenteix, sobre tot en las escenas del primer quadro, la paternitat de la ploma graciosa y segura de 'n Ricardo de la Vega. Hi ha escenas molt bonicas y magníficament apuntadas, en las quals quedan perfectament dibuixats els tipos del lleig y el guapo y de las dos germanas verduleras.

Pero després la obra decau, per deficiencia de l' acció, qu' es molt petita. Animats y vistosos resultan els quadros de la Plassa: la saragata de las verduleras produheix un gran efecte; pero aixó no basta per sostenir l' interés de una producció. Y además, de 'n Ricardo de la Vega se 'n esperan sempre cosas extraordinarias. Desgraciadament, no 's troban *Verbenas de la Paloma* darrera de cada cantonada.

Pero en fi: hi ha que contentarse ab lo que va sortint, que obras infinitament pitjors s' obran camí dintre del gènere xich. A lo menos las de 'n Ricardo de la Vega revelan sempre observació del natural, destresa en la pintura de tipos y en la preparació de situacions y un llenguatge sobri, vigorós y eminentment popular.

La música del mestre Giménez está molt ben treballada, y es de aquellas que agradan més quant més senten. La caracterisació de la major part de las pessas, més qu' en los cantábils radica en las ricas combinacions de l' orquesta. La primera nit se destacá un *zapateado* ab acompanyament de guitarras: fou també escoltada ab molt agrado una habanera, y 'ls inteligents que saben mirar y escoltar á un temps, retrobaren al mestre dels originals recursos, en tota la escena del moti de las verduleras.

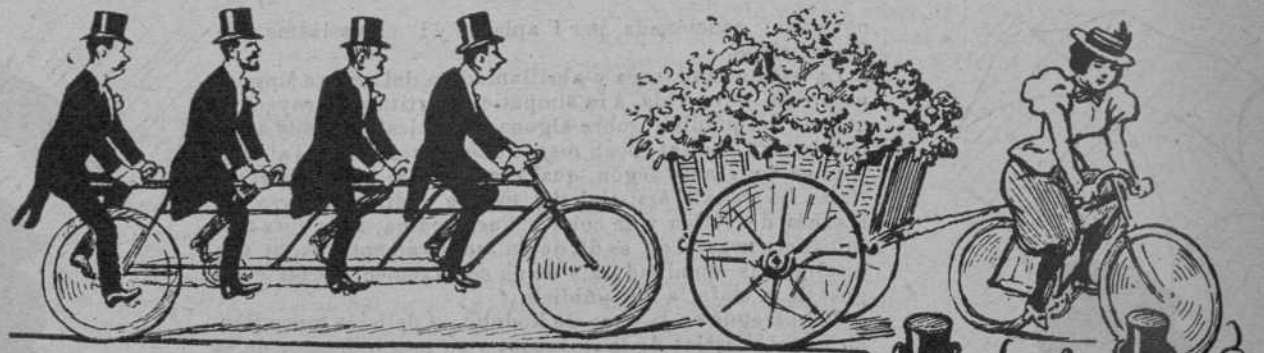
L' execució bastant cuidada, y la *mise en scene* notable, sobre tot en lo referent á las decoracions dels quadros primer y ters, degudas al intelligent escenógrafo Sr. Urgellés. Alló es pintar segons manan las lleys de la perspectiva, y ab colors deixatats en llum diurna.

L' aygua, diguin lo que vulguin,
es més cómoda que 'l sol;

ab l' escusa de la pluja,
s' ensenya.... tot lo que 's vol.

UNA BODA Á GRAN VELOCITAT

PREPARATIUS

A *Romea* continúan los trabajos pera posar en escena á la major brevetat, l'obra póstuma de 'n Frederich Soler: *Lo Compte l' Arnau*, ha ventse encarregat de las decoracions el mestre Soler y Rovirosa.

... A *Novedats* demá dissapte inaugura sas funcions la companyia d'opereta francesa, formada per artistas reclutats en los primers teatros de París, y dels quals ne tenim las millors noticias. En lo seu repertori hi figura un bon número de tituls completament nous á Barcelona.

... Al *Tivoli* també demá dissapte comensa sos treballs una nova companyia de sarsuela y espectacle, de la qual ne tenim favorables noticias.

... Per últim al *Granvia*, están preparant l'estreno de una nova obra que á Madrid ha siget extraordinariament aplaudida. Se titula *Los Borrachos*... Volguentli bé no se li pot desitjar res millor sino que obtingui el mateix éxit que ha alcansat l'oleografia de 'n Graner, que porta 'l mateix títul.

N. N. N.

DUGAS MONAS Y UN SOL MICO

... Recort de Pasqua

Tinch á casa una neboda
que no sé qui va teni
lo mal gust, al batejarla
de nombrarme padri á mí.

Miren si es espavilada:
tot just té dos anys y mitj
y á demanarme la mona.
té una trassa aquell esquitj...

Ja us dich jo que la criatura
per demaná no 's pert, no,
fins diu que la vol ben grossa;

Si la núvia no tropessa,
la impressió aixís es més viva,
y, en cas d'anar mal, s'arriba
al divorci més depressa.

ino 'm faltava més que aixó!

Estém bé per comprar monas
y gastá 'ls quartets així.
ah, lo que es per cap més altre
no 'n vull ser més de padrí.

Las tradicions com aquesta
las haurian de privá;
si volen llaminaduras
que 'ls en comprí 'l seu papá.

Pro en fi, no 'm vull da á coneixe,
li daré la mona, si
pro 'l que es un altre any ... presento
la dimissió de padrí.

L'altre mona que fa dias
també 'm té preocupat,
es una noya molt... mona
que s'está en lo méu vehinat.

Aquella es més que una mona,
es una monada, oh sí,

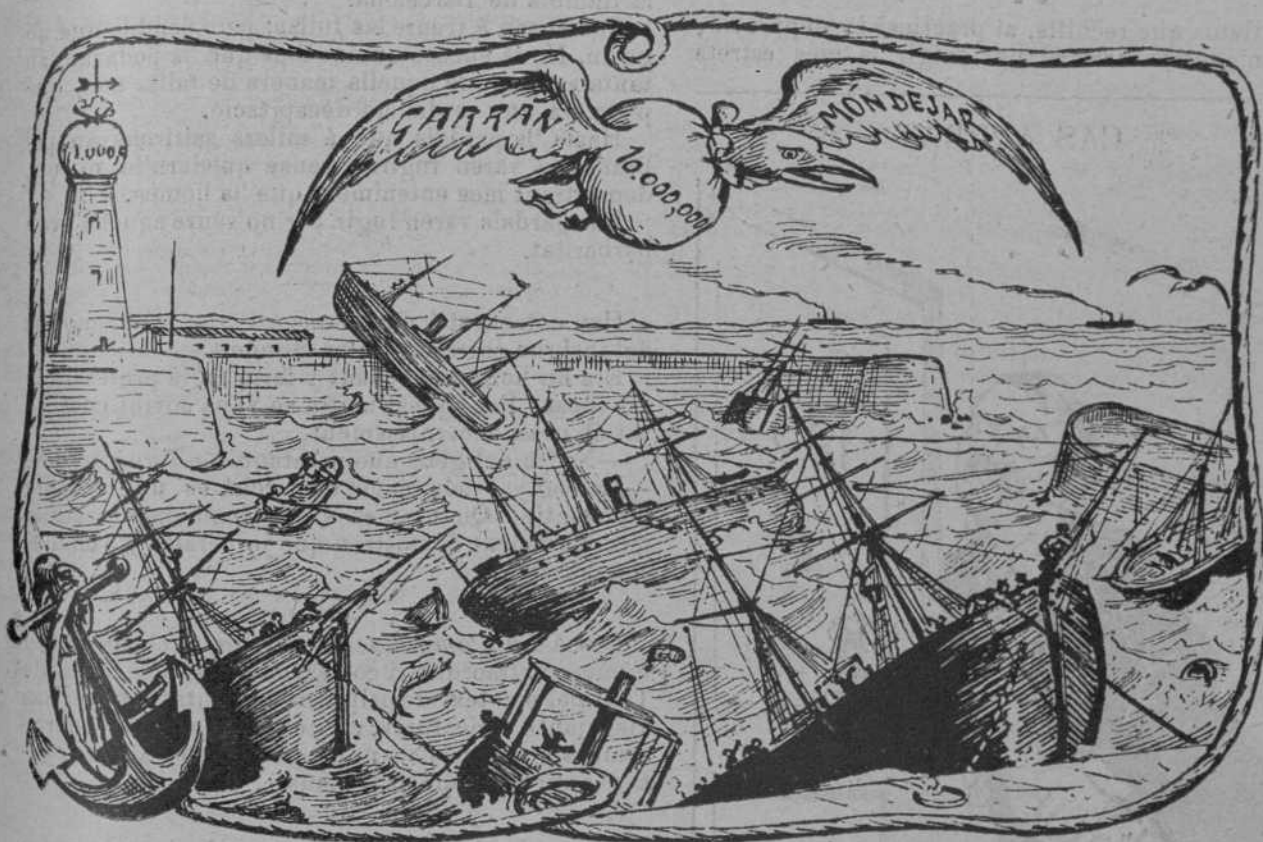
que jo per ella molts dias...
em llevaba á quarts de sis,
que era la noya més mona
qu' en lo mon hi conegut,
que jo tenia un cor noble
y un oncle... que es tartamut.

Vaig dirli angelet, pitera,
hermosura, serafi,
encantadora, divina,
y... no hu sé 'l que li vaig di.

Lo que sé qu'ella deixantme
de una manera especial
per contesta 'm va da... un mico
de tamanyo natural.

J. STARAMSA.

EL PORT DE BARCELONA

Seguretát que en ell se disfruta en fent una mica de vent.

y que de molt bona gana
li faria... de padrí.

En lo seu tipo poétich
no s'hi veu res de prosáich,
sos ulls tenen mes potencia
que dos focos d'art voltáich.

Quan va pel carrer, la gracia
á grapats la va escampant
y hasta 'm sol veni al darrera...
quan jo 'm poso al seu davant.

A hir vareig deturarla
per volgué fe un cop de cap
y explicarli ab molts bons modos
tot quant jo tenia al pap.

Vaig dirli que m' agradava
qu' era hermosa com un sol,
que disposat me tenia
á fer... qualsevol bunyol.

Que si volgués escoltarme
podria ferla felís,

Al reunir als nous arcaldes de barri, 'l Doctor Robert els dirigí la paraula y 'ls hi feu atinadas consideracions.

Entre altrás cosas els digué:

«Deveu, cedint á vostres sentiments humanitaris genuinament cristiáns, afavorir als necessitats, *sigan las que 's vulgan sas ideas políticas y religiosas*; deveu prescindir en absolut de la manera de pensar dels que sollicitin vostre ausili, limitantvos á posar remey á la necessitat hont siga que 's trobi, y despullantvos de tot esperit de parcialitat.»

Molt ben xafat! Aquest es el llenguatge que correspon a la primera autoritat municipal de un poble enemich de tot exclusivisme, y que sempre s'ha distingit per la seva ilustració y per la seva cultura.

Las listas electorals de Barcelona son una verdadera monstruositat.

Per milers se oñtan els electors que tenint dret d'exercir lo sufragi, no hi figuran.

En cambi's contan també per milers els noms imaginaris, domiciliats en casas qu'encare están per construir.

Lo Doctor Robert, á horas de ara, ja deuria haver efectuat una depuració escrupulosa, en virtut de la qual ja que de moment no pogués reintegrar als electors verdaders en l'us del seu dret, podria evitar que n'abusessin els comparsas dels taruguistas.

Ab aixó sols donaria una gran prova de la seva sinceritat.

Los datos que recullís, al practicar la depuració, podrian ademés servirli per exigir la mes estreta

CAS APURAT

—Ocupat?... ¡Mala negada!..

responsabilitat als que han posat en las listas sas putineras mans.

Las exclusiones inmotivadas, las inclusiones sense justificatiu, l'adulteració de noms feta per sistema, l'invenció de domicilis que may han existit, etc., etc., etc., constitueixen una serie de delictes indubitables, que per forsa han de tenir un ó varios autors materials y no pochs cómplices y encubridors.

Si se 'ls portava als tribunals, l'esperit públich renaixeria vigorós y potent, y encare hi hauria salvació per Barcelona, cada dia mes sedenta de moralitat y de justicia.

En fi: el Doctor Robert es metje, y ell ha de saber més que ningú que la millor medicina pot alterar-se y fer mes mal que bé, si previamente no's neteja l'ampolla que ha de contenir-la.

¡Quín aspecte mes trist ofereixen els plátanos de la Rambla de Barcelona!

Comensan á treure las fullas; pero sembla que no gosin. No fá encare quinze dias que 'ls podavan, ab tanta sanya, que aquella manera de tallar mes que poda era una verdadera decapitació.

Hasta 'ls pardals que á milers saltironavan pel brancatje varen fugirne sense quedarn'hi ni un, demostrant mes enteniment que 'ls homes.

Los pardals varen fugir per no veure aquella gran barbaritat.

Han comensat á publicarse á París, las memorias del insigne escritor Jules Simón.

Era un home convensut y ferm en la professió de sas ideas. Per aquest motiu se veyá sovint combatut ab gran encarnissament.

—No 'm dol gens que m'ataquin—digué un dia. —La sanya dels meus enemichs es un verdader homenatge. Quant mes s'obstinan en atacarme, mes clarament demostren que jo persisteixo en mas conviccions.

Demá *La Campana de Gracia* publicará 'l seu número extraordinari corresponent al mes de abril. Tant pel seu text de palpitant actualitat com per sas xispejants caricaturas, creyém que cridarà poderosament l'atenció dels numerosos lectors ab que conta l'antich y popular semanari.

Un nou vehí de Barcelona, qual vinguda entre nosaltres no pot LA ESQUELLA passar per alt.

Frederich Urrecha, l'inimitable autor dels *Cuentos militares*, lo brillant periodista que durant llarchs anys acumulá en l'*Imparcial* y l'*Heraldo* amenissimas páginas literarias plenas d'ingeni y d'elegancia, ha fixat sa residencia á Barcelona.

No es lo del Sr. Urrecha un nom desconegut pels nostres lectors. Repetidas vegadas s'ha parlat aquí de sos deliciosos *cuentos*, de sas atildadas *crónicas*, saturadas de modernisme de bon género, y de sas interessants criticas teatrals, sempre sobrias y sempre justas.

Benvingut siga entre nosaltres lo simpátich escriptor, á qui LA ESQUELLA saluda ab verdader plaher.

Y recordin nostres lectors que 'l *bombo* no es instrument que figuri en nostra orquesta.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, numero 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Corren: Apartat número 2

Obras del popularíssim escriptor C. GUMÀ

	Ptas.		Ptas.
Fruyta del temps. —Colecció de poesias formant quatre tometes titolats: <i>Fruyta amarga</i> , <i>Fruyta verda</i> , <i>Fruyta agre-dolsa</i> y <i>Fruyta madura</i> , Segona edició, ilustrada. Cada tomet 0'50 de pesseta, tots junts	2'00	Una casa de dispesas. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
L' amor, lo matrimoni y 'l divorci. —4. ^a edició, ilustrada.	0'50	Cansóns de la flamarada. —Un tomo de 128 páginas, 1'00	
Del bressol al cementiri. —6. ^a edició, ilustrada.	0'50	La primera nit. —(<i>Impresions de un nuvi</i>). 4. ^a edició, ilustrada.	0'50
Buscant la felicitat. —3. ^a edició, ilustrada.	0'50	Lo dia que 'm vaig casar. —(<i>Impresions d' una nuvia</i>). 2. ^a edició; ilustrada.	0'50
Petons y pessichs. —3. ^a edició, ilustrada.	0'50	Ensenyansa superior. —Juguet cómich, en un acte y en vers.	1'00
Barcelona en camisa. —3. ^a edició, ab dibuixos.	0'50	Drapets al sol. —Escándol humorístich ilustrat, 2. ^a edició.	0'50
Lo déu del sigle. —2. ^a edició, ilustrada.	0'50	Quinze dias á la lluna. —Gatada en vers, ilustrada.	0'50
¿Home ó dona? —3. ^a edició, ilustrada.	0'50	Ni la teva ni la meva. —Comedia en tres actes y en vers.	2'00
La dona nua (<i>Moralment!</i>)—3. ^a ed., ab dibuixos.	0'50	Un viatge de nuvis. —Humorada en vers, ilustrada. 2. ^a edició.	0'50
Tipos y topos (<i>Colecció de retratos</i>).—2. ^a edició, ilustrada.	0'50	¿Quina dona vol vosté? —Humorada en vers. 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Guerra al cólera! <i>Instruccions per combátrel.</i> —2. ^a edició.	0'25	Lo primer dia. —Juguet cómich lirich, en un acte y en vers.	1'00
Cla y catalá. <i>Liçons de gramática parva.</i> —Segona edició, ilustrada.	0'50	Art de festejar. —Catecisme amorós, en vers, ilustrat per M. Moliné, 2. ^a edició.	0'50
Don Quijote de Valcarca. —Viatje extraordinari.	0'50	Guia del Conquistador. —2. ^a part del <i>Art de festejar</i> , ilustrat per M. Moliné.	0'50
¡Ecce-Homel Monólech en un acte y en vers.—Sexta edició.	0'50	¿Colón ó Carnestoltas? —Ensarronada cómica municipal, ilustració de M. Moliné.	0'50
Mil y un pensamientos. —Colecció de máximas y sentencias.—Un tomo de unas 100 páginas.	1'00	¡Abaix lo existent! —Disbarat cómich en un acte, en vers.	1'00
Lo Rosari de l' Aurora. —Album humorístich, ab caricaturas, 2. ^a edició.	0'50	Lo Marqués de Carquinyoll. —Juguet cómich en un acte.	1'00
Filomena. —Viatje de recreo al interior d' una dona. 2. ^a edició, ilustrada.	0'50	Una aventura de amor. Ilustrada per M. Moliné.	0'50
Lo cólera y la miseria, y una carta al Dr. Ferrán.	0'50	Pelegrins á Roma. —Viatje bufo trágich en vers, ilustrat, 2. ^a edició.	0'50
Sobre las donas. —Polémica entre C. Gumà y <i>Fantástich</i> .	0'50	¿Per qué no 's casan los homes? —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50
Gos y gat. —Juguet cómich en un acte y en vers. Segona edició.	1'00	¿Per qué no 's casan las donas? —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50
Vuyts y nous. —Ab lo <i>retrato</i> del autor.	0'50	Jesús Maria Joseph. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
Un cap-mas. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00	La salsa del amor. —2. ^a edició, ilustrada.	0'50
20 minuts de broma. —Un tomet que conté dos monólechs representables, titolats: <i>¡Tres micos!</i> y <i>Un cessant.</i> 2. ^a edició ilustrada.	0'50	Lo mon per un forat. —Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Lo pot de la confitura. —Colecció de poesias.	0'50	¿Cóm se pesca un marit? —Humorada en vers, ilustrada.	0'50
La Exposició Universal. —Humorada agre-dolsa, en vers, 2. ^a edició.	0'50	De la Rambla á la manigua. —Aventuras d' un reservista, ilustradas, 2. ^a edició.	0'50
Cura de cristiá. —Juguet cómich en un acte y en vers. (En colaboració).	1'00	Blanchs y negres, ó la qüestió de Cuba, ilustrada.	0'50
Guia cómica de la Exposició Universal. —Un tomo d' unas 100 páginas, ab un plano y varios dibuixos.	1'00	Un casament á proba. —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50
L' amor es cego. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00	La senyora de tothom. —Humorada en vers, 2. ^a ed.	0'50

ÚLTIMA PUBLICADA

LO LLIBRE DE LAS CENT VERITATS. . . . . 0'50

NUEVA LEY ELECTORAL PARA DIPUTADOS A CORTES

Un tomo Ptas. 2.

LA VIDA EN SOCIEDAD

por M. Ossorio y Bernard

Un tomo 8.º Ptas. 3.

EL HORÓSCOPO

por A. DUMAS (padre)

Un tomo 8.º Ptas. 1.

DINTRE DE POCHS DIAS SORTIRÁ

ESTUDIS

DEL ATILDAT ESCRITOR

Enrich de Fuentes

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

Último tomo publicado

BUSCAR TRES PIÉS AL GATO

Interesantísima novela de Alfonso Karr

Un tomo 16.º con elegante cubierta en color Ptas. 0'50

EL JARDÍN DE LOS POETAS

por Manuel Reina

Un tomo 8.º Ptas. 2.

ATILGO
 COLECCIÓN DE POESIAS
 de Joaquín M.ª Bartrina
 Ilustradas por J. Luis Pellicer
 Ptas. 3.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútno, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

BARCELONA Á LA VISTA

Entrada del carrer de la Boqueria, tal com se veu avuy.

(Inst. RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA.)